

Džuli Kejn

ČARLS SIMIĆ KAO ANTIMATERIJA

Već sam bila poštovateljka oskudnih, elementarnih pesama Čarlsa Simića kada sam otkrila da će on predavati na diplomskoj radionici poezije na mom fakultetu u proleće 1975. Mora da sam to spomenula u nekoj belešci A. R. Amonsu, jednom od mojih diplomskih profesora kreativnog pisanja, jer je on na poleđini razglednice koju sam sačuvala napisao: „Dobra je vest da stiže Simić. Trebalo bi da bude dobar (predavač), a i sviđa ti se, mislim da se sećam (da si rekla). I meni, takođe.”¹ Međutim, okolnosti nisu mogle biti gore za Simićev dolazak. Mi, studenti postdiplomskih studija poezije, izabrali smo Univerzitet u Bostonu jer je naš idol En Sekston predavala tamo, ali je ona izvršila samoubistvo samo četiri nedelje nakon početka jesenjeg semestra 1974. godine. Direktor programa je pokušao da pošalje neku zamenu za ostatak tog užasnog semestra – Džejmsa Tejta, Toma Luksa – ali mi smo samo zurili u njih. Tugovali smo i želeli da se En vrati, jer niko nije mogao da je zameni.

Pre nego što je taj posao ponuđen Simiću, Elizabet Bišop je imala dovoljno razboritosti da ga odbije. Evo šta je napisala te jeseni u pismu Robertu Louelu:

[...] nakon dugog razmišljanja, odbila sam da preuzmem posao pokojne En Sekston na Bostonском univerzitetu – predavanja jednom sedmično, sa četiri ili šest studenata; shvatila sam koliko malo bih zapravo zaradila zbog plaćanja veće stope poreza, a i setila sam se koliko sam se umorila od ona dva časa koja imam; onda sam počela da se pitam kako bih se slagala s Eninim studentima, i shvatila sam da se uopšte ne bih slagala s njima [...] Zatim sam prisustvovala služenju parastosa za nju u kapeli Univerziteta – bio je to dobronameran, ali prilično užasan čin – i nakon što sam čula sećanja nekolicine njenih studenata, znala sam da sam bila potpuno u pravu – posebno u vezi s ovim poslednjim.²

Međutim, nakon što je preživeo nacističku invaziju Jugoslavije, Simić sigurno nije mogao da strepi od grupe ožalošćenih studenata. Verovatno mu je bio potreban novac, s obzirom na to da je tek godinu ranije počeo da predaje na Univerzitetu Nju Hempšira. U januaru je krenuo da putuje od Nju Hempšira do Bostona kako bi predavao na našoj radionici jednom nedeljno.

En Sekston je bila topla, lična, emotivna profesorka koja je uživala u svemu što smo pisali. Simić je, kako se ispostavilo, za En bio ono što je antimaterija materiji – bio je strog. Moje reakcije na naš prvi čas su date u pismu koje sam napisala svom tadašnjem, sad već bivšem mužu:

¹ Razglednica A. R. Amons Džuli Kejn, 5. decembar 1974.

² Pismo Elizabet Bišop Robertu Louelu, 1. novembar 1974.

Travisano, T., Hamilton, S., (ur.) (2008). *Words in Air: The Complete Correspondence between Elizabeth Bishop and Robert Lowell*. New York: Farrar, Straus, and Giroux, 773.

*Simićev prvi čas bio je potpuna suprotnost Eninom. Tako je kritičan. NIŠTA mu se ne dopada! [...] En je bila kao poslednja vojvotkinja u pesmi engleskog pesnika Brauninga: „svidalo joj se sve šta je / ugledala, a njen pogled bio je posvud” [...] U svakom slučaju, pocepao je moju pesmu jer nije voleo pesme o umetnosti, a posebno o Renoaru, koji je izgleda bio jedan od njegovih omiljenih slikara.*³

Moji drugovi iz razreda bili su podjednako zaprepašćeni Simićevom strogošću. „Kakva razlika u odnosu na Enino ženstveno i feminističko prisustvo”, prisećala se moja bivša drugarica iz razreda Kejt Grin četiri decenije kasnije: „Odlučili smo da pokušamo da ga napijemo da bi se otvorio prema nama, kako bismo mogli da razgovaramo s njim o radionici. Sećam se izuzetno velikih zelenih boca jeftinog vina u učionici.”⁴

Možda pijenje alkohola na času sad zvuči neobično, ali tad su običaji bili drugačiji. Svi su previše pili. Pregledajući stara pisma, dok sam se pripremala da ovo napišem, naišla sam na jedno od Bila Metjuza napisano u jesen 1973. Te godine je Bil predavao na Emersonu u Bostonu, a Simić je upravo primljen na Univerzitetu Nju Hempšira:

*Uživam da živim u blizini prijatelja. Ras Benks je blizu, kao i Čarli Simić. Udruženi smo u donkihotskoj potrazi za vinom dovoljno dobrim i jeftinim da ga možemo svakodnevno piti u ogromnim količinama, kao i u drugim avanturama koje nisu bliske pitanjima reputacije, antologija, poslova, grantova i sličnog.*⁵

U svakom slučaju, naš razred je uspeo da malo napije Simića jednom kada je zakažao čas nadoknade u baru van kampusa. Čitao nam je naglas iz srednjovekovnog bestiijarija i pričao smešne dosetke o opijanju i pevanju s Majklom Denisom Braunom i Džejmsom Tejtom. Posle toga nam je delovao pristupačnije.

Jednog dana je na času izgovorio najkorisniju stvar koju sam dotad čula o svom radu. Naime, napisala sam pesmu koristeći metafore cirkusa. „Zašto koristite *metafore* o cirkusu?”, pitao je optuživački. „Zašto ne pišete o samom *cirkusu*?” Odjednom je sve leglo na svoje mesto: bio je u pravu. Odveć sam se trudila da budem „poetična”, a stihovi su mi postali izveštačeni. Nedugo zatim sam napisala pesmu koja se Simiću zaista dopala. To je bilo toliko zapanjujuće da sam i taj događaj zabeležila u pismu svom budućem bivšem mužu:

Da li je u redu ako likujem? Simiću se svidela pesma „Fliper” – nikada nisam videla da je bio toliko oduševljen jednom pesmom. Rekao je da je „95% pogodak” (ovo kaže jedan rigorozan profesor, imaj to na umu) i: „Ipak nemojte ništa da menjate, ne brinite, kada imate tako dobro iskustvo/ ideju, možete reći šta god poželite.”⁶

Simić je bio drugi koji je pročitao moju magistarsku tezu o poeziji, ali mi se nije javljao sve do nekoliko nedelja nakon diplomiranja. Onda sam, na sopstveno iznenađenje,

³ Pismo Džuli Kejn Džerardu Vimberliju, 23. januar 1975.

⁴ Imejl Kejt Grin Džuli Kejn, 16. avgust 2015.

⁵ Pismo Vilijama Metjuza Džuli Kejn, 7. novembar 1973.

⁶ Pismo Džuli Kejn Džeraldalu Vimberliju, 21. februar 1975.

dobila od njega razglednicu u kojoj mi je rekao da pošaljem rukopis njegovom izdavaču, Veslijanu. „Jedan sam od urednika i mogu vam obećati preporuku. Vredi pokušati.”⁷ Poslušala sam ga, ali izdavač nije prihvatio rukopis. Međutim, shvatila sam koliko je Simić velikodušan sa svojim vremenom i energijom prema bivšim studentima i mladim pesnicima.

Sledeće akademske godine sam dobila posao pisca-predavača na Filips Ekseter akademiji u Ekseteru, u Nju Hempširu, nedaleko od mesta gde je Simić radio. Moj tadašnji muž i ja smo se vozili do Darama na pesničke večeri, a Simić nas je dočekivao, upoznao s gostujućim pesnicima i pozivao na kafanska okupljanja ili zabave nakon pesničkih večeri.

U našoj poslednjoj prepisci, dve godine nakon diplomiranja, izneo je velikodušnu ponudu: „Naravno, upotrebite moje ime, a nadam se da će se Hauard zaljubiti u pesme”, mada je bilo i kritičke opaske: „Mogli biste da produžite onu pesmu s metaforom usne harmonike. Reč 'harfa' budi pomisao na svakakve vrste poslastica. U svakom slučaju, sviđa mi se.” Tada sam živela u Baton Ružu u Luizijani, a Simić je još uvek zimovao u Nju Hempširu: „Pretpostavljam da vam je barem toplo. Mi ne prestajemo da drhtimo od hladnoće od oktobra. Trenutno bi mi dvadeset stepeni bilo kao neko religiozno iskustvo [...]. Javite mi šta se dešava, itd. – Sve najbolje, Čarli.”⁸

Kejt Grin mi je napisala da je nekoliko godina posle našeg časa prišla Simiću i predstavila se kao jedna od studentkinja s Univerziteta u Bostonu: „Aha”, rekao je bez entuzijazma. „Iz te grupe.”⁹ Što se mene tiče, otišla sam do njega na Konferenciju pisaca i pesnika pre nekoliko godina i predstavila se na isti način. Bilo mi je jasno da me se više ne seća, bila sam jedna među hiljadama studenata kojima je predavao tokom svoje karijere, ali bio je ljubazan. Nisam htela da budem sentimentalna i da mu kažem da je ostvario trajan uticaj na moj rad za kratko vreme dok sam ga poznavala, ali to je istina. Sad stojim s obe noge čvrsto na zemlji. Nema više metafora o cirkusu.

(S engleskog prevela Elizabeta Ivović Holt)

⁷ Razglednica Čarlsa Simića Džuli Kejn, 5. jun 1975.

⁸ Razglednica Čarlsa Simića Džuli Kejn, 20. januar 1977.

⁹ Imejl Kejt Grin Džuli Kejn, 16. avgust 2015.